

I. DEKLINACE

---

1. deklinace - shrnutí

- do 1. deklinace patří:
  - latinská a řecká substantiva, která jsou v nom. sg. zakončena na **-a** a v gen. sg. na **-ae**:
    - *tībia, ae, f.* (lat.)
    - *artēria, ae, f.* (řec.)
  - řecká substantiva končící v nom. sg. na **-ē**, v gen. sg. **-ēs**
    - *raphē, ēs, f.* (řec.)
  - řecká substantiva končící v nom. sg. na **-ēs**, v gen. sg. **-ae**
    - *diabētēs, ae, m.* (řec.)

1. deklinace – latinská substantiva a adjektiva

- skloňování vzoru **vēna, ae, f.**

	sg.	pl.
nom.	vēn- a	vēn- ae
gen.	vēn- ae	vēn- ārum
akuz.	vēn- am	vēn- ās
abl.	vēn- ā	vēn- īs

Skloňování řeckých substantiv 1. deklinace (sg.)

	artēria, ae, f.	raphē, ēs, f	diabētēs, ae, m.
nom. sg.	artēri- a	raph- ē	diabēt- ēs
gen. sg.	artēri- ae	raph- ēs	diabēt- ae
akuz. sg.	artēri- am	raph- ēn	diabēt- ēn/-am
abl. sg.	artēri- ā	raph- ē	diabēt- ē/-ā

Skloňování řeckých substantiv 1. deklinace (pl.)

	artēria, ae, f.	raphē, ēs, f.	diabētēs, ae, m.
nom. sg.	artēri- ae	raph- ae	diabēt- ae
gen. sg.	artēri- ārum	raph- ārum	diabēt- ārum
akuz. sg.	artēri- ās	raph- ās	diabēt- ās
abl. sg.	artēri- īs	raph- īs	diabēt- īs

Substantiva I. deklinace řeckého původu

- ***raphē, ēs, f. (řec.)***
- **diastolē, ēs, f. diastola (fáze uvolnění srdeč. svalu)**
- **systolē, ēs, f. systola (fáze stažení srdeč. svalu)**
- **cholē, ēs, f. - žluč**
- psychē, ēs, f. duše
- apnoē, ēs, f. zástava dechu, apnoe
- dyspnoē, ēs, f. dušnost, namáhavé dýchání
- eupnoē, ēs, f. normální, pravidelné dýchání
- bradypnoē, ēs, f. zpomalené dýchání
- tachypnoē, ēs, f. zrychlené dýchání

- ***diabētēs, ae, m. (řec.)***

= průchod, průtok, úplavice

diabetes mellitus – cukrovka

Shodný přívlastek, pozice adjektiva

- **Shodný přívlastek**

- nejčastěji jej představuje adjektivum
  - *arteria coronaria*
- shodný = adjektivum je vždy ve stejném pádě, čísle a rodě jako nadřazené substantivum

nom. sg.	nom. pl.
<i>arteria coronaria</i>	<i>arteriae coronariae</i>
věňčitá tepna	věňčité tepny

- ! Pozor na **pozici adjektiva** v latinských termínech!
- při překladu do češtiny se často postupuje zprava doleva, např.
  - *arteria coronaria dextra* = pravá věňčitá tepna

Neshodný přívlastek

• Neshodný přívlastek

- nejčastěji jej představuje substantivum v genitivním tvaru:
  - *areola mammae* = dvorec prsu
- „neshodný“ – substantivum PkN zůstává vždy v genitivním tvaru
  - *venae profundae linguae*
= hluboké žíly jazyka
  - gen.pl.: *venarum profundarum linguae*
= hlubokých žil jazyka
- neshodným přívlastkem se obvykle vyjadřuje vztah, příslušnost (viz příklady výše)

PkS x PkN rozdíl ve skloňování

	PkS		PkN	
sg.	tonsilla a	palātīna a	a	linguae e
pl.	tonsillae e	palātīnae e	vēnae e	linguae e
ante	tonsillam m	palātīnam m	vēnam m	linguae e
in	tonsillā ā	palātīnā ā	vēnā ā	linguae e

II. DEKLINACE

---

2. deklinace – latinská substantiva a adjektiva

- ō-kmen, všechny 3 rody, M, N, (F)
- nominativ singuláru zakončený na **-us/-er** (M) nebo **-um** (N)
- koncovka **-ī** v genitivu singuláru
  - *mūsculus, ī, m.* sval
  - *cancer, cancrī, m.* rakovina
  - *ligāmentum, ī, n.* vaz
- u substantiv zakončených v nom. sg. na *-er* se koncová samohláska *-e-* ze slovního základu vypouští, např.:
- do 2. deklinace patří i tvary pro maskulina a neutra adjektiv 1. a 2. deklinace a řadových číslovek
  - *profundus, profunda, profundum*
  - *prīmus, prīma, prīmum*

2. deklinace – latinská substantiva

- skloňování vzoru **nervus, ī, m.**
  - vzor pro M (F) 2. deklinace

	sg.	pl.
nom.	nerv- us	nerv- ī
gen.	nerv- ī	nerv- ōrum
akuz.	nerv- um	nerv- ōs
abl.	nerv- ō	nerv- īs

2. deklinace – latinská substantiva

- skloňování vzoru **sēptum, ī, n.**
  - vzor pro neutra 2. deklinace

	sg.	pl.
nom.	sēpt- um	sēpt- a
gen.	sēpt- ī	sēpt- ōrum
akuz.	sēpt- um	sēpt- a
abl.	sēpt- ō	sēpt- īs

- **pravidla skloňování neuter!!!**
  - nominativ a akuzativ plurálu vždy končí na **-a**
  - nominativ a akuzativ má vždy shodný tvar

2. deklinace – řecká substantiva

- **charakteristika:**

- nominativ singuláru zakončený na **-os** (M), **-us/-er** (M/ F) nebo **-on/ -um** (N)
- koncovka **-ī** v genitivu singuláru
- rody substantiv: převážně maskulina a neutra
  - *nephros, ī, m.* ledvina
  - *condylus, ī, m.* kloubní hrbol
  - *cōlon, ī, n.* tračník
  - *organum, ī, n.* orgán
- **feminina výjimečně:**
  - diameter, ī, f.* průměr
  - methodus, ī, f.* metoda, způsob

2. deklinace – řecká substantiva

- řecká maskulina a feminina 2. deklinace se skloňují podle vzoru **nervus, ī, m.**
  - výjimka v akuz. sg.: koncovka **-on** u substantiv se zakončením **-os** v nom. sg.
  - doplňující vzor: **nephros, ī, m.**

	sg.	pl.
nom.	nephr- os	nephr- ī
gen.	nephr- ī	nephr- ōrum
akuz.	nephr- on	nephr- ōs
abl.	nephr- ō	nephr- īs

2. deklinace – řecká substantiva

- řecká neutra 2. deklinace se skloňují podle **sēptum, ī, n.**
  - ! pozor na akuz. sg. (u neuter nom. = akuz.)
  - doplňující vzor: **cōlon, ī, n.**

	sg.	pl.
nom.	cōl- on	cōl- a
gen.	cōl- ī	cōl- ōrum
akuz.	cōl- on	cōl- a
abl.	cōl- ō	cōl- īs

Příklad skloňování

- **diameter oblīqua**

- *diameter, trī, f.*: podle vzoru **nervus** (2. deklinace, řecké substantivum); genitivní kmen *diametr-*
- *oblīqua*: podle vzoru **vēna** (1. deklinace):

	sg.	pl.
nom.	diameter oblīqu a	diametr ī oblīqu ae
gen.	diametr ī oblīqu ae	diametr ōrum oblīqu ārum
akuz.	diametr um oblīqu am	diametr ōs oblīqu ās
abl.	diametr ō oblīqu ā	diametr īs oblīqu īs

Vzory I. A II. deklinace

- **I. Vena F (M)**

Raphe (F)

Diabetes (M)

- II. Nervus (Cancer) M (F)**

Septum N

Nephros M (F)

Colon (N)

Přehled vzorů

	F (M)	M (F)	N
Nom. Sg.	Ven-a	Nerv-us (Canc-er)	Sept-um
Gen. Sg.	Ven-ae	Nerv-i	Sept-i
Nom. Sg.	Ven-ae	Nerv-i	Sept-a
Gen. Sg.	Ven-arum	Nerv-orum	Sept-orum

Adjektiva I. a II. deklinace

- adj. 1. a 2. deklinace
- trojvýchodná – 3 tvary pro 3 rody:

-us/er, -a, -um

longus, longa, longum

dexter, dextra, dextrum

- koncovka adj. se řídí rodem substantiva
- M: vzor **nervus (cancer)**
- F: vzor **vena**
- N: vzor **septum**

Spojení S + A, shodný přívlastek

- S z 1. dekl. (F), + adj. palatinus, -a, -um (1. a 2. dekl.)

	sg.		pl.	
nom.	tonsilla	palātina	tonsillae	palātinae
gen.	tonsillae	palātinae	tonsillarum	palātinarum
akuz.	tonsillam	palātinam	tonsillas	palātinas
abl.	tonsillā	palātinā	tonsillis	palātinis

Adjektiva 1. a 2. deklinace (mužské tvary)

- tvar adjektiva 1. a 2. deklinace pro maskulina se skloňuje podle vzoru **nervus, ī, m.** (2. deklinace)

	sg.	pl.
nom.	sulc <u>us</u> palātīn <u>us</u>	sulcī palātīnī
gen.	sulcī palātīnī	sulcōrum palātīnōrum
akuz.	sulc <u>um</u> palātīn <u>um</u>	sulcōs palātīnōs
abl.	sulcō palātīnō	sulcīs palātīnīs

Adjektiva 1. a 2. deklinace (střední tvary)

- tvar adjektiva 1. a 2. deklinace pro neutra se skloňuje podle vzoru **sēptum, ī, n.** (2. deklinace)

	sg.	pl.
nom.	ligāment um trānsvers um	ligāment a trānsvers a
gen.	ligāment ī trānsvers ī	ligāment ōrum trānsvers ōrum
akuz.	ligāmentum trānsversum	ligāment a trānsvers a
abl.	ligāment ō trānsvers ō	ligāment īs trānsvers īs

Latinské řadové číslovky

- 1. *prīmus, a, um* první
- 2. *secundus, a, um* druhý, á, é
- 3. *tertius, a, um* třetí
- 4. *quārtus, a, um* čtvrtý, á, é
- 5. *quīntus, a, um* pátý, á, é
- 6. *sextus, a, um* šestý, á, é
- 7. *septimus, a, um* sedmý, á, é
- 8. *octāvus, a, um* osmý, á, é
- 9. *nōnus, a, um* devátý, á, é
- 10. *decimus, a, um* desátý, á, é
- 11. *ūndecimus, a, um* jedenáctý, á, é
- 12. *duodecimus, a, um* dvanáctý, á, é

1. deklinace – řadové číslovky

- příklad skloňování spojení substantiva 1. deklinace ženského rodu s řadovou číslovkou:

	sg.		pl.	
nom.	costa	tertia	costae	tertiae
gen.	costae	tertiae	costārum	tertiārum
akuz.	costam	tertiam	costās	tertiās
abl.	costā	tertiā	costīs	tertiīs

Latinské řadové číslovky

- pro skloňování řadových číslovek platí stejná pravidla jako pro adjektiva 1. a 2. deklinace

	sg.	pl.
nom.	digitus tertius	digitī tertī
gen.	digitī tertī	digitōrum tertīorum
akuz.	digitum tertium	digitōs tertīos
abl.	digitō tertīo	digitīs tertīs

III. DEKLINACE

Latinská substantiva 3. deklinace

- nejběžnější typy **rozšíření kmene** (maskulina, feminina):

nom.sg.	gen.sg.	příklad
-dō	-dinis	<i>tendō, tendinis, m.</i>
-ēs	-edis -etis	<i>pēs, pedis, m.</i> <i>pariēs, parietis, m.</i>
-ex	-icis	<i>apex, apicis, m.</i>
-ō	-ōnis	<i>pulmō, pulmōnis, m.</i>
-or	-ōris	<i>abductor, abductōris, m.</i>
-iō	-iōnis	<i>regiō, regiōnis, f.</i>
-itās	-itātis	<i>cavitās, cavitātis, f.</i>
-gō	-ginis	<i>margō, marginis, m.</i> <i>cartilāgō, cartilāginis, f.</i>
-īx/ -ix	-īcis/ -icis	<i>cervīx, cervīcis, f.</i> <i>fornix, fornicis, m.</i>

Latinská substantiva 3. deklinace

- nejběžnější typy **rozšíření kmene** (neutra):

nom.sg.	gen.sg.	příklad
-men	-minis	<i>forāmen, forāminis, n.</i>
-us	-eris -oris	<i>latus, lateris, n.</i> <i>corpus, corporis, n.</i>
-ūs	-ūris	<i>crūs, crūris, n.</i>
-ut	-itis	<i>caput, capitis, n.</i>
-ur	-oris	<i>femur, femoris, n.</i>

Latinská substantiva 3. deklinace (dělení dle typu kmene)

• a) souhláskové kmeny

- **nestejnoslabičná subst.** (typické je pro ně **rozšíření kmene** v gen. sg.)
  - např. *pulmō, pulmōnis, m.*
cervīx, cervīcis, f.
abdōmen, abdōminis, n.

• b) i-kmeny

- **1) stejnoslabičná substantiva (= v nom. a gen. sg. shodný počet slabik)**
  - např. *auris, auris, f.*
pūbēs, pūbis, f.
- **2) subst. s genitivním kmenem zakončeným na skupinu souhlásek:**
  - např. *dens, dentis, m.*
pars, partis, f.
- **3) neutra zakončená v nom. sg. na -e nebo -ar**
  - např. *rēte, rētis, n.*
calcar, calcāris, n.

Skloňování latinských substantiv

3. deklinace: **vzory**

	maskulina feminina	neutra
souhláskové kmeny	<i>pulmō, ōnis, m.</i>	<i>corpus, oris, n.</i>
i-kmeny	<i>auris, is, f.</i>	<i>rēte, is, n.</i>

Skloňování substantiv 3. deklinace:

	M, F		N	
nom.	auris	pulmō	corpus	rēte
gen.	aur- is	pulmōn- is	corpor- is	rēt- is
akuz.	aur- em	pulmōn- em	corpus	rēte
abl.	aur- e	pulmōn- e	corpor- e	rēt- ī

Skloňování substantiv 3. deklinace:

	sg.		pl.	
nom.	aur- ēs	pulmōn- ēs	corpor- a	rēt- ia
gen.	aur- ium	pulmōn- um	corpor- um	rēt- ium
akuz.	aur- ēs	pulmōn- ēs	corpor- a	rēt- ia
abl.	aur- ibus	pulmōn- ibus	corpor- ibus	rēt- ibus

Výjimky ve skloňování latinských substantiv 3. deklinace

- substantivum *os, ossis, n.* má v genitivu plurálu nepravidelný tvar *ossium*:

	sg.	pl.
nom.	OS	OSS-a
gen.	OSS-ĪS	OSS- ium
akuz.	OS	OSS-a
abl.	OSS-e	oss-ibus

Výjimky ve skloňování latinských substantiv 3. deklinace

- substantivum *vās, vāsis, n.* se v plurálu skloňuje podle 2. deklinace (vzor *sēptum*):

	sg.		pl.	
nom.		vās		vās- a
gen.		vās-is		vās- ōrum
akuz.		vās		vās- a
abl.		vās-e		vās- īs

Řecká substantiva 3. deklinace

• charakteristika a skloňování

- podle tvarů a zakončení v nom. a gen. sg. se dělí do dvou typů:

- **stejnoslabičná:** typicky končí na **-sis** nebo **-xis**; skloňují se podle vzoru *basis, is, f.*

- *axis, axis, m.*   osa; čepovec

- **různoslabičná:** v genitivu dochází k rozšíření kmene (tvar má vyšší počet slabik ve srovnání s nominativem); maskulina a feminina se skloňují podle vzoru *pulmō*, neutra podle *corpus*:

- *sphinctēr, ēris, m.*   svěrač (sval)

- *parōtis, idis, f.*   příušní žláza

- *derma,tis, n.*   kůže

Řecká substantiva 3. deklinace

- rody substantiv: maskulina, feminina, neutra
  - ze zakončení nom. a gen. sg. lze poznat rod substantiva

	zakončení nom. a gen. sg.	příklad
maskulina	-ē̄r, -ē̄ris	<i>sphinctēr, ē̄ris, m.</i>
feminina	-is, -idis -sis, -is	<i>parōtis, idis, f.</i> <i>basis, is, f.</i>
neutra	-ma, -matis	<i>derma, tis, n.</i>

Řecká substantiva 3. deklinace

- skloňování doplňujícího vzoru **basis, is, f.**

	sg.	pl.
nom.	basis	bas-ēs
gen.	bas-is/ -eos	bas-ium
akuz.	bas-im/ -in	bas-ēs
abl.	bas-ī	bas-ibus

Poznámky ke skloňování vzoru *basis*

- vzor *basis* má v plurálu stejné koncovky jako *auris*
- v gen. a akuz. sg. dvojí možnost zakončení:
  - gen. s **-is**: polatinštěný tvar (typické v anatomických termínech)
  - gen. s **-eos**, akuz. s **-in**: původní řecký tvar (typické v klinických termínech)
- podle vzoru *basis* se skloňují **také některá latinská substantiva**:
  - *febris, is, f.* horečka
  - *tussis, is, f.* kašel
  - *tūberculōsis, is, f.* tuberkulóza
- u těchto slov se nepoužívají původní řecké koncovky (v tabulce vyznačené červeně)

3. deklinace – příklady skloňování

- substantivum 3. deklinace + adjektivum 1. a 2. deklinace

	sg.	pl.
nom.	<i>margō līber</i>	<i>marginēs līberī</i>
gen.	<i>marginis līberī</i>	<i>marginum līberōrum</i>
akuz.	<i>marginem līberum</i>	<i>marginēs līberōs</i>
abl.	<i>marginē līberō</i>	<i>marginibus līberīs</i>

- *margō*: substantivum 3. deklinace, podle vzoru *pulmō*
- *līber*: adjektivum 1. a 2. deklinace, podle vzoru *nervus*

3. deklinace – příklady skloňování

- substantivum 3. deklinace + adjektivum 1. a 2. deklinace

	sg.	pl.
nom.	auris media	aurēs mediae
gen.	auris mediae	aurium mediārum
akuz.	aurem mediam	aurēs mediās
abl.	aure mediā	auribus mediīs

- *auris*: substantivum 3. deklinace, vzor
- *media*: adjektivum 1. a 2. deklinace, podle vzoru *vēna*

3. deklinace – příklady skloňování

- substantivum 3. deklinace + adjektivum 1. a 2. deklinace
  - spojení se substantivem středního rodu

	sg.	pl.
nom.	forāmen nūtrīci <u>um</u>	forāmina nūtrīcia
gen.	forāmin <u>is</u> nūtrīciī	forāmin <u>um</u> nūtrīciōrum
akuz.	forāmen nūtrīci <u>um</u>	forāmina nūtrīcia
abl.	forāmin <u>e</u> nūtrīciō	forāmin <u>ibus</u> nūtrīciīs

- *forāmen*: substantivum 3. deklinace, podle vzoru *corpus*
- *nūtrīcium*: adjektivum 1. a 2. deklinace, podle vzoru *sēptum*

ADJEKTIVA

III. DEKLINACE

Adjektiva 3. deklinace

- **charakteristika**

- podle počtu tvarů a zakončení v nom. sg. rozlišujeme adjektiva 3. deklinace:

1) trojvýchodná: (ac**er**, ac**is**, ac**e**; cel**er**, cel**eris**, cel**ere**)

2) dvojvýchodná: (brev**is**, brev**e**)

3) jednovýchodná: (simp**lex**, abduc**ens**)

Adjektiva 3. deklinace

- **Adjektiva 3. deklinace se skloňují podle i-kmenových vzorů 3. deklinace**
  - tvary adjektiv 3. deklinace ve spojení se substantivy mužského nebo ženského rodu:
    - podle vzoru *auris*
      - s výjimkou ablativu singuláru, kde mají koncovku **-ī** místo **-e**
  - tvary adjektiv 3. deklinace ve spojení se substantivy středního rodu:
    - podle vzoru *rēte*

Skloňování adjektiv 3. deklinace

sg.	M	F	N
nom.	nāsāl- is	nāsāl- is	nāsāl- e
gen.	nāsāl- is	nāsāl- is	nāsāl- is
akuz.	nāsāl- em	nāsāl- em	nāsāl- e
abl.	nāsāl- ī	nāsāl- ī	nāsāl- ī
pl.			
nom.	nāsāl- ēs	nāsāl- ēs	nāsāl- ia
gen.	nāsāl- ium	nāsāl- ium	nāsāl- ium
akuz.	nāsāl- ēs	nāsāl- ēs	nāsāl- ia
abl.	nāsāl- ibus	nāsāl- ibus	nāsāl- ibus

Skloňování adjektiv 3. deklinace

- skloňování jednovýchodného adjektiva **simplex**

sg.	M	F	N
nom.	simplex	simplex	simplex
gen.	simplic- is	simplic- is	simplic- is
akuz.	simplic- em	simplic- em	simplex
abl.	simplic- ī	simplic- ī	simplic- ī
pl.			
nom.	simplic- ēs	simplic- ēs	simplic- ia
gen.	simplic- ium	simplic- ium	simplic- ium
akuz.	simplic- ēs	simplic- ēs	simplic- ia
abl.	simplic- ibus	simplic- ibus	simplic- ibus

Koncovky nom. a gen. adj. 3. dekl.

	sg.		pl.	
	M, F	N	M, F	N
nom.*	-is	-e	-es	-ia
gen.	-is		-ium	

- * u jednovýchodných adj. koncovka končí na sykavku (nejčastěji -ns)

2-východná

nom. sg.

Margo **nasalis**

Crista **nasalis**

Os **nasale**

nom. pl.

Margines **nasales**

Cristae **nasales**

Ossa **nasalia**

gen. sg.

Marginis **nasalis**

Cristae **nasalis**

Ossis **nasalis**

gen. pl.

Marginum **nasalium**

Cristarum **nasalium**

Ossium **nasalium**

1-východná

nom. sg.

Lobulus **simplex**

Articulatio **simplex**

Crus **simplex**

nom. pl.

Lobuli **simplices**

Articulationes **simplices**

Crura **simplicia**

gen. sg.

Lobuli **simplicis**

Articulationis **simplicis**

Cruris **simplicis**

gen. pl.

Lobulorum **simplicium**

Articulationum **simplicium**

Crurum **simplicium**

Substantivum + adjektivum

- **S 1./2. dekl. + A 1./2. dekl.**
vena cava, musculus longus, cerebrum magnum
- **S 3. dekl. + A 1./2. dekl.**
tumor benignus, operatio complicata, corpus alienum
- **S 1./2. dekl. + A 3. dekl.**
arteria communis, musculus brevis, organum genitale
- **S 3. dekl. + A 3. dekl.**
tumor inoperabilis, pars distalis, cor pulmonale

Odvozování adjektiv příponami s významem příslušnosti/ vztahu k určité anatomické struktuře

- latinská adjektiva s významem příslušnosti/ vztahu
  - odvozují se od genitivního kmene subst. připojením přípon: *-ālis, -āle/ -āris, -āre* (předchází L)

slovníkový tvar	kmen substantiva	odvozené adjektivum
<i>pariēs, pariet-is, m.</i>	pariet-	<i>parietālis, parietāle</i>
<i>mūsculus, ī, m.</i>	mūscul-	<i>mūsculāris, mūsculāre</i>

- řecká adjektiva s významem příslušnosti/ vztahu
  - odvozují se od genitivního kmene substantiva připojením přípon:
    - *-icus, -ica, -icum*
    - *-eus, -ea, -eum*

slovníkový tvar	kmen substantiva	odvozené adjektivum
<i>hēpar, hēpat-is, n.</i>	hēpat-	<i>hēpaticus, hēpatica, hēpaticum</i>
<i>larynx, laryng-is, m.</i>	laryng-	<i>laryngeus, laryngea, laryngeum</i>

STUPŇOVÁNÍ ADJEKTIV

Stupňování přídavných jmen

- 3. stupně – pozitiv, komparativ, superlativ
- Tvoření třemi způsoby
  - pravidelně, opisem, nepravidelně
- Viz angličtina
- 1) –er, –(e)st
  - 2) more, the most;
  - 3) good, better, the best

2. st. - komparativ

- Genitivní kmen + koncovky -ior (M,F), -ius (N)
- Komparativ všech adj. je tedy dvojnásobný
- **Všechny komparativy se skloňují podle 3. deklinace, včetně komparativů utvořených od adj. 1. a 2. deklinace!**
- Vzory pulmo (M,F), corpus (N), tzn. **souhláskové kmeny**

Vytváření komparativu

nom. sg. pozitiv	gen. sg.	nom. sg. komparativ
longus, a, um	long-í	long-ior, long-ius
brevis, e	brev-is	brev-ior, brev-ius
simplex	simplic-is	simplic-ior, simplic-ius

- koncovka gen. komparativu *-ioris* pro všechny rody
- dále skloňování podle vzoru *pulmo, corpus*

Skloňování komparativů

sg.	M	F	N
nom.	lāt-ior	lāt-ior	lāt-ius
gen.	lāt-ior-is	lāt-ior-is	lāt-ior-is
akuz.	lāt-ior-em	lāt-ior-em	lāt-ius
abl.	lāt-ior-e	lāt-ior-e	lāt-ior-e
pl.			
nom.	lāt-ior-ēs	lāt-ior-ēs	lāt-ior-a
gen.	lāt-ior-um	lāt-ior-um	lāt-ior-um
akuz.	lāt-ior-ēs	lāt-ior-ēs	lāt-ior-a
abl.	lāt-ior-ibus	lāt-ior-ibus	lāt-ior-ibus

3. st. - superlativ

- Gen. Kmen + koncovky
-issimus, -issima, -issimum
- Zakončen -us,a,um = adj. 1. a 2. deklinace
- Skloňování dle příslušných vzorů: vena, musculus, septum

Vytváření superlativu

nom. sg. pozitiv	gen. sg.	nom. sg. komparativ
longus, a, um	long-í	long-issimus, a, um
brevis, e	brev-is	brev-issimus, a, um
simplex	simplic-is	simplic-issimus, a, um

Skloňování superlativů

sg.	M	F	N
nom.	lāt-issim- us	lāt-issim- a	lāt-issim- um
gen.	lāt-issim- ī	lāt-issim- ae	lāt-issim- ī
akuz.	lāt-issim- um	lāt-issim- am	lāt-issim- um
abl.	lāt-issim- ō	lāt-issim- ā	lāt-issim- ō
pl.			
nom.	lāt-issim- ī	lāt-issim- ae	lāt-issim- a
gen.	lāt-issim- ōrum	lāt-issim- ārum	lāt-issim- ōrum
akuz.	lāt-issim- ōs	lāt-issim- ās	lāt-issim- a
abl.	lāt-issim- īs	lāt-issim- īs	lāt-issim- īs

Typy stupňování latinských adjektiv

- **pravidelné stupňování**
  - komparativ se tvoří od genitivního kmene adjektiva připojením přípony **-ior** (M, F) nebo **-ius** (+ N)
  - superlativ se tvoří od genitivního kmene připojením přípony **-issimus** (M), **-issima** (F), **-issimum** (N)
- **nepravidelné stupňování**
  - jednotlivé stupně se tvoří od odlišných kmenů adjektiva

pozitiv	komparativ	superlativ
magnus, magna, magnum	major, majus	maximus, maxima, maximum
parvus, parva, parvum	minor, minus	minimus, minima, minimum

Typy stupňování latinských adjektiv

- **neúplné stupňování**

- některé adjektivní tvary komparativu, resp. superlativu pocházejí z latinských předložek a chybí jim tvar v pozitivu:

předložka	komparativ	superlativ
<i>ante</i>	anterior, anterieus	-
<i>post</i>	posterior, posterius	-
<i>īnfrā</i>	īnferior, īnferius	intimus, intima, intimum
<i>suprā</i>	superior, superius	suprēmus, suprēma, suprēmum

Překlad komparativů a superlativů v anatomických termínech

• latinské komparativy

- používají se pro označení anatomické struktury, která se na lidském těle vyskytuje:

- **v protikladném umístění:**

- *labium superius*   horní ret

- *labium inferius*   dolní ret

- **s protikladnou mírou určité vlastnosti:**

- *forāmen palātīnum majus*   velký patrový otvor

- *forāmen palātīnum minus*   malý patrový otvor

• latinské superlativy

- označují nejvyšší míru vlastnosti ve srovnání s obdobnými strukturami určité části lidského těla:

- *mūsculus lātissimus dorsī*   široký zádový sval